

Viktor Horváth
Turecké zrcadlo

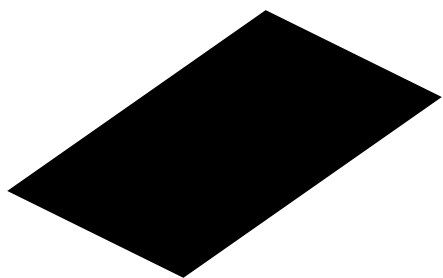
Větrné mlýny

Viktor Horváth, maďarský spisovatel a překladatel z angličtiny, němčiny a španělštiny. Narodil se v roce 1962 v Pětikostelí, na tamější univerzitě vyučuje teorii historického vývoje a formy verše středověké a pozdně středověké literatury. Krom řady básní, povídek a esejů napsal několik románů, např. *Át* (*Hotovo*, 2004), *Török tükör* (*Turecké zrcadlo*, 2009) a je editorem dvou básnických antologií: *A tavaszidő édessége* (*Sladkost jara — překlady středověké milostné poezie*, 2004) a *Udvariatlan szerelem* (*Nezdvořilá láska — překlady středověké obscénní poezie*, 2006). Překladatel Jiří Zeman o něm říká: „Coby spisovatel vybočuje z normálu a ubírá se nestandardními cestami. Coby historik k sobě nechává promlouvat předměty. Nejen starožitnosti a mechem porostlé kameny, ale i předměty moderní, vyrobené například z kaučuku. Východiska má rozmanitá; jejich kombinace přinášejí pozoruhodné výsledky.“

Větrné mlýny

Viktor Horváth
Turecké zrcadlo

The image features a minimalist, abstract design composed of several overlapping, solid black geometric shapes. These shapes are tilted and arranged to create a sense of depth and movement. The central focus is the text, which is placed on one of the overlapping shapes.

Viktor Horváth
Turecké zrcadlo

Tato publikace byla realizována za finanční podpory Evropské unie.
Za obsah publikace (sdělení) odpovídá výlučně autor a Evropská komise
neodpovídá za použití informací, jež jsou jejich obsahem.

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

The translation of the book was subsidized by
the Hungarian Books & Translations Office of the Petőfi Literary Museum.

Kniha vychází s podporou Ministerstva kultury České republiky.

© Jelenkor, Pécs 2009

© Viktor Horváth, 2016

Translation © Simona Kolmanová, 2016

© Větrné mlýny, 2016

ISBN 978-80-7443-196-8 (papírová kniha)

ISBN 978-80-7443-245-3 (e-book)

Překlad Simona Kolmanová

Otevření

Ve jménu Boha milosrdného, slitovného.

Což jsme ti hrud' tvou neotevřeli

a nesňali s tebe tvé břemeno,

jež záda tvá tak tížilo,

a pověst tvou jsme do výše nezvedli?

Vždyť se strastmi i úleva přichází,

věru že se strastmi i úleva přichází!

A až se uvolníš, pak dál se namáhej

a k Pánu svému v touze spěj!

— Súra 94 —¹

Efendi skvoucí tváře!

Mé drahé dítě mých dětí! Jistě jsi tuto knihu otevřel ve svém pokoji s koberci na stěnách a opřený o napěchované polštáře usrkáváš u vlídného ohně horký nápoj. Píšu ji pro tebe, čti ji s vroucností!

Já četl nerad a nebavilo mě ani psát. Měl jsem rád ušlechtilé hřebce, připevňování per k šípům, loupení, číhání, kouzelné ženy a stroje; zajímalo mě, jak je možné někoho z deseti kroků trefit buzdogánem do čela. Přesto nyní píšu, abych v sobě konečně utišil boj a z velké mozaiky zlaté doby zachránil pro tebe několik barevných kamínků dřív, než všechno pokryje popel.

Až vezmeš moje povídání do ruky (bude-li Alláh chtít, abys je do ruky vzal), budu já, Ísa, syn Jusúfův, už po staletí opět mrtvý. Stejně jako jsem byl mrtvý i před svým narozením. Protože, můj příteli, žijeme ve velice pozdních časech! Píšu ti tyto věci v 1007. roce Hidžry, nebo jak počítají zbožňovatelé kříže v 1599. roce narození proroka Ježíše (necht' ho provází blaženost u podnože Alláhovy!). Jsem už velice starý.

Píšu ti o šťastných časech, kdy lidé už tady na zemi splnili modlitbami své touhy nebo svými kouzly činili ohavné zázraky.

Tehdy, dávno, byl mír, nyní je válka. Tehdy bylo léto, nyní je zima. Tehdy jsem toužil po válce a Alláh válku dovolil, nyní bych si přál mír, a hle, Alláh jej nedovolí. Po zablácených cestách pochodují armády k severu a jihu, k východu a západu, vojevůdci posílají svým pánům balzámem naplněné hlavy nepřátel, rodí se dosud nevídané pekelně vybuchující stroje a na nás přišli všichni pohanští bojovníci z celého Frengistenu. Satan na nás pustil Valony, Němce, Francouze, kozáky; z kanižských vojáků uhánějících mezi vesnicemi zahalenými kouřem máme strach dokonce i v Pětikostelí; hrůzné zprávy přicházejí rovněž z Budína, jenž sice odolal strašlivému obléhání, ale když obránce, správce budínské državy, vyjel na koni z rozstříleného města a uviděl zkázou stíženou a zpustošenou zemi, rozplakal se.

My žijeme ve zlých časech, ale ty se budeš, můj čtenáři, těšit z tohoto příběhu opět ve šťastné době, kdy víra už dávno přinesla zemím na celém světě mír. Nechť Alláh dá, aby tomu tak brzy bylo. On dělá, co chce.

Buď veselý, efendi, neboť ať jsi kdokoli a žiješ v kterékoli zemi Boha, je jisté, že i ty jsi muslim, jak předpovídá 110. súra Svatého Koránu:

Vítězná pomoc

*Až vítězná pomoc Boží přijde, až spěch se dostaví
a uvidíš lidi vstupovat houfně v náboženství Boží,*

*pak oslavuj chválou Pána svého a pros jej o odpuštění,
vždyť On věru ke kajícímu je milostivý!*

Budeme se dobře bavit! Ať si v této nevlídné državě vítr skučí a bouře kvílí, jak chce, já budu vyprávět o jaru, radostném začátku, potom o létě, dozrávajícím chutném ovoci času, o štěstí a kráse, mládí, stvoření a dobrodružství.

Budu ti vyprávět o době dospívání světa, o příběhu svých předků, jak jsem to slyšel od své chůvy Halímy; o velkých válkách a svém narození, o svém dětství, jak jsem o tom slyšel od našeho sluhy Sejfiho, a o obdivuhodných věcech, na které si už můj rozum pamatuje; jsou to strašné věci, a přece je dech Ráje činí milými, neboť jsem byl mladý a mladý byl i začátek. Dávná minulost je sladká i tehdy, když vím, že jsem byl krutý a zběsilý, protože jsem už dal průchod veškeré své špatnosti. Pokoj s námi! Amin.

První část

1526

Jak se blázniví frengistenští sultáni znesvářili

Sejfi, můj vychovatel, mi tyto věci vyprávěl tak, jak je osmanští dějepisci blahé paměti zapsali. Já jsem se té řeči hodně podívoval, avšak Sejfi mluvil velice vážně, povídal a povídal, ale občas přestal a usmíval se.

Měl jsem Sejfiho rád.

Vyprávěl mi je takto:

V té době se sultáni západních zemí, oslepeni bludnou vírou v modlářství, klaněli císařské koruně, a proto po ní všichni velice toužili. Avšak korunu měl v držení Laus, tedy tato takzvaná koruna byla u pošetilého Lause (kterého ničemní ďauři nazývají králem Ludvíkem Druhým) a tento Ludvík byl sultánem zemí Alamánie a Üngürús. Tyto vilajety nazývají modlářští bezvěrci Německem a Uhrami.

Čili tento sultán Ludvík, tento Laus, držel ve svých špinavých rukou ohromnou moc. Rozloha jeho sandžaků a množství jeho hradů byly nesmírné, pěšího i jezdeckého vojska měl jako hvězd na nebi, pozemků a zemědělské raji jako stébel trávy na poli, jako zrněk písku na poušti. A což teprve jeho vojsko! Všichni vojáci, ty vepřové tlamy,

byli vysocí a strašliví, jako kdyby pocházeli od džinů, jejich koně frkali oheň jako draci a byli obrovští jako pták Ruch v pohádkách *Tisíce a jedné noci*. Jezdci i pěšáci byli od hlavy až k patě oblečení do železa a zbraní máchali zběsile jako ďáblové; uspořádání vojska a válčení rozuměli jejich velitelé jako Asaf, vojevůdce starého Moudrého Šalamouna; svou odvahou se podobali Tusemu, největšímu perskému hrdinovi dávných dob.

Ale to ještě není všechno, protože Ludvík nebyl jediným frengistenským sultánem. Byl tu ještě jeho nejpozdější příbuzný sultán Ferendus, kterého nazývali též císařem Ferdinandem, a tento Ferendus byl nejhamižnější mezi hamižníky.

Avšak co se nestalo? V zemi Francie — jinak řečeno Francie — panoval hloupý a nafoukaný František, zvaný též František. Také on toužil po koruně, a proto rozumoval takto: „Abych mohl shrábnout korunu, vyhlásím Ludvíkovi válku.“ Jenže Ludvík byl silný, protože on a německý Ferdinand jeli ve stejné karavaně. Navíc Ferdinand měl rodného bratra Karló, jinak řečeno Karla, jenž byl sultánem Ispanie. Tento Karel, který se rovněž čvachtal v páchnoucím močálu bezvěrectví, byl sultánem velmi mocným, a když uslyšel, že František napadl Ferdinanda, velice se rozzlobil. Ferdinand byl totiž jeho bratr. Vydal se ihned do války a sultána krále Františka, tu mrchu francouzskou, napadl zezadu.

František tak vedl válku na dvou stranách. Bojoval zároveň s Ferdinandem a Ludvíkem, které napadl on sám,

a s Karlem, který přišel na pomoc Ferdinandovi, vždyť to byl jeho mladší bratr. Záhy vyšlo najevo, že král František silám Ludvíka, Ferdinanda a španělského Karla nestačí.

Když tito tři získali už několik Karlových hradů i s jejich vesnicemi a když král František viděl, že všechny tři nepřemůže, velmi se vylekal. Začal rozmýšlet, jak by mohl do nádvoří paláce uskutečnění svého vítězství naměřovat vůz s plánem, který se zrodil v jeho mozku chorobně nakaženém nadutostí, a při těchto úvahách začal drobný plamínek náhle osvětlovat jeho pomatený rozum. Poručil si papír, brko a inkoust, sedl si a začal psát Padišáhovi, Sulejmanovi Velikému (budiž šťastný ve světle Alláhově!), neboť on byl tehdy kalifem bránícím víru, hrdinným potomkem Proroka Mohameda (požehání jemu i jeho rodině!). Dopis zněl přesně takto:

Dopis prasáckého krále Františka

Velký Sulejmane, obránce pravdivé víry proti křesťanům, vepřožroutům a prasatům jako takovým! Já, podlý a zlý Francisko, jsem podle svého plánu, jenž vznikl na hnojišti nerozvážnosti v mé hloupé mysli, napadl Lause, špinavého a nemravného sultána Alamánie a Ťngüruse, a ničemného Ferenduse, abych se zmocnil jejich, pro marnivost neúčinné a bezcenné, koruny. Avšak rodný bratr Ferenduse, ten hanebný a ničemný sultán král Karló, který je sultánem země Ispanie, začal rovněž válku proti mně a ti tři teď ničí ze dvou stran moji odporou zemi, na kterou je hrůza jen pohlédnout. Společně pustoší a drancují zemi Francía,

tuto přehlubokou zapáchající jímku modlářství, jejíž každý zatvrzelý obyvatel bude po smrti hořet v ohni nejhlubšího pekla. Já také.

Můj jasnomyslný, mocný Padišáhu! Já, Francisko, se plazím po břiše a otíraje svou nehodnou tlamu o tvoji podnožku tě úpěnlivě prosím, abys dal za vyučenou těm vínem domýšlivosti opilý ježíšovským německým a uherským psům na východě, a potom už dokáže moje ničemné vojsko porazit na západě zlého krále Karla. Když mi pomůžeš v mé velké bídě, budu mezi tvými posledními z raji tím nejšťastnějším, budu ti sloužit do konce svého života a ještě i potom, neboť se ti až do konce časů budou klanět všichni hrůzní ďauři z mé přízně i moji zatvrzelí potomci. Kromě toho ti snesu Slunce a Měsíc.

A andělský Padišáh se slitoval.

Takhle to tedy začalo.

Velké válečné tažení

V roce 932 rozvinul Sulejman Veliký svatou hedvábnou vlajku Boha. U ďaurů se psal rok 1526.

Sulejman, jenž byl stínem Alláha na této zemi, ve městě Konstantiníja, které ďauři nazývají Istanbulem, rozvinul vlajku a vyzdvihl tug, svůj válečný znak se sedmi koňskými ohony a s nezměřitelným vojskem se vydal na sever, aby osvobodil lid Uher a Německa, jenž ustrnul v bídném bezvěrectví.

Výprava započala 11. dne měsíce radžabu za velice příznivého pondělního dne. Bylo jaro a sultán východu

rovněž okrašloval pole právě tolika stébly trav a bílými květy, jako bylo věřících, kteří se chopili zbraně, aby následovali slavného šáha.

„A osvobodil je? Osvobodil je?“ ptal jsem se Sejfihho.

„Ne.“

„A proč ne?“

„Kámen je těžký tam, kde je.“

Na poli paši Dauda

Toho rána paša Ibrahim, velkovezír a správce državy Rumelie, pohostil z vlastního majetku celou armádu. Za úsvitu, po první modlitbě, nechal na poli paši Dauda, paši třpytné paměti vztyčit svůj znak, tug o čtyřech koňských ohonech, protože tu už řadu dní tábořila přední stráž anatolské armády a rumelijské oddíly, které přišly z Řecka a z blízkého okolí. Zakrvácení, vyčerpaní řezníci zabíjeli zbytky stáda nahnaného k hlavnímu městu a nad ohni se na rožních otáčelo několik set ovcí, byl cítit kouř a vůně masa, koření, česneku, z města přiváželi na kárách žitné placky a na oslech ve vacích z prosa kvašený bozašer; nazpět, směrem k trojitým městským hradbám, k branám, které kdysi vystavěli rúmští sultáni, naopak odváželi čerstvě stažené kožešiny. Tito rúmští sultáni si nechávali říkat césár, z toho se stal císař, protože se to lépe vyslovovalo než césár, a proto se i o Padišáhovi říká, že je turecký císař. Čili, dávní rúmští sultánové, Římané, chránili slavné město trojitou městskou hradbou a nyní k těmto hradbám odnášeli z pole paši Dauda ovčí

kožešiny, neboť je paša Ibrahim, štědrý hostitel, prodával istanbulským koželuhům, aby neměl pouze výdaje, ale i nějaké zisky.

Paša Ibrahim a Bégoglu

„To mám zaplatit?“ zeptal se s kyselým výrazem paša Ibrahim. „Je to přes devatenáct tisíc akče.“

„Samozřejmě. Pšenice neroste bez setí,“ odpověděl Bégoglu. „A tohle bylo ještě levné. Je v tom dvě stě osmdesát ovcí, chléb a čtyři tisíce pět set okka bozašeru. Ale paša Ajas bude zuřit, když zjistí, že jsi podplatil vozky.“

„Jenže já bych z toho chtěl taky něco mít, Lodovico.“

„Hm, milostivý příteli, velkovezíre Ibrahim, těžko být zřídným a zároveň štědrým,“ odpověděl Bégoglu, jehož řádné jméno bylo Lodovico Gritti. „Zítřka se tedy s cechmistrem koželuhů dohodneme na kožešinách.“

A tak se i stalo.

Paša Ibrahim nebyl obchodník. On nesmlouval s cechem koželuhů, vždyť se jednalo o nenapravitelné padouchy s pažemi namalovanými rudě a s nehty nabarvenými na černo. Tyto věci vyřizoval Lodovico Gritti, dvorní a válečný dodavatel, syn benátského dóžete, který však nebyl synem jeho manželky, což je u frengijů velkým hříchem, jelikož u nich může mít muž jen jednu ženu, a proto takové dítě nazývají nemanželským, ale pokud je jeho otec velkým a bohatým pánem, tak se nic neděje. Starý Andrea Gritti, dóže, velkým pánem byl a velký pán se stal také z jeho syna, Lodovica Grittiho.